

Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

**Iwona Mystkowska, Anna Sikorska
Krystyna Zarzecka, Marek Gugąła**

**Materiały do ćwiczeń
z chemii nieorganicznej
dla studentów kierunku rolnictwo**

Wydawnictwo PSW JP II
Biała Podlaska 2019

Wydawca
Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Recenzenci
dr hab. Beata Kuziemska
dr Przemysław Miecznik

© Copyright by Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej,
Iwona Mystkowska, Anna Sikorska, Krystyna Zarzecka, Marek Gugała

ISBN 978-83-64881-51-0

Nakład: 150 egzemplarzy

Liczba arkuszy wydawniczych: 3

Wydawnictwo PSW JP II
ul. Sidorska 95/97, p. 334R
21-500 Biała Podlaska
www.pswbp.pl

Skład, druk i projekt okładki
Agencja Reklamowa TOP, ul. Toruńska 148, 87-800 Włocławek
tel.: 54 423 20 40, fax: 54 423 20 80, www.agencjatop.pl

Spis treści

Od Autorów	5
Regulamin pracowni chemicznej	6
Podstawowe zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w laboratorium chemicznym ..	7
Szkło i technika pracy laboratoryjnej	8
I. TEORETYCZNE PODSTAWY ANALIZY CHEMICZNEJ	15
1.1. CHEMICZNE JEDNOSTKI MASY I STĘŻEŃ	15
1.2. PODSTAWOWE PRAWA CHEMICZNE	17
1.2.1. Skład procentowy i wagowy związków chemicznych	19
1.2.2. Obliczenia w oparciu o równania reakcji chemicznych	19
1.2.3. Obliczenia w oparciu o prawa gazowe	20
1.2.4. Zadania kontrolne	21
1.3. STĘŻENIA ROZTWORÓW	25
1.3.1. Charakterystyka roztworów	25
1.3.2. Sposoby wyrażania stężeń roztworów	25
1.3.3. Zadania kontrolne	30
1.4. DYSOCJACJA ELEKTROLITYCZNA	33
1.5. HYDROLIZA WODNYCH ROZTWORÓW SOLI	38
II. ANALIZA JAKOŚCIOWA ZWIĄZKÓW NIEORGANICZNYCH	39
2.1. REAKCJE CHARAKTERYSTYCZNE WYBRANYCH KATIONÓW	40
2.1.1. Reakcje charakterystyczne wybranych kationów I grupy analitycznej	41
2.1.2. Reakcje charakterystyczne wybranych kationów II grupy analitycznej	43
2.1.3. Reakcje charakterystyczne wybranych kationów III grupy analitycznej	45
2.1.4. Reakcje charakterystyczne wybranych kationów IV grupy analitycznej	48
2.1.5. Reakcje charakterystyczne wybranych kationów V grupy analitycznej	49
2.2. REAKCJE CHARAKTERYSTYCZNE WYBRANYCH ANIONÓW	50

III. ANALIZA ILOŚCIOWA ZWIĄZKÓW NIEORGANICZNYCH	53
3.1. ANALIZA WAGOWA	54
3.2. ANALIZA OBJĘTOŚCIOWA (MIARECZKOWA)	56
3.2.1. Alkacymetria	59
3.2.2. Argentometria	62
3.2.3. Kompleksometria.....	63
3.2.4. Manganometria.....	64
3.2.5. Jodometria	67
IV. NORMY SPOŻYCIA WYBRANYCH SKŁADNIKÓW NIEORGANICZNYCH	69
Literatura.....	74

Od Autorów

Niniejszy skrypt jest przeznaczony dla studentów kierunku Rolnictwo. Treść skryptu uwzględnia wymagania podstawowego programu nauczania z zakresu ćwiczeń audytoryjnych i laboratoryjnych z chemii nieorganicznej.

Program ćwiczeń obejmuje obliczenia chemiczne ze stechiometrii i stężeń roztworów oraz metody analizy chemicznej klasycznej i instrumentalnej (ilościowej i jakościowej). W poszczególnych rozdziałach zamieszczono część teoretyczną, doświadczalną oraz przykłady zadań rachunkowych. W ostatnim rozdziale przedstawiono normy spożycia wybranych składników nieorganicznych.

Wyrażamy nadzieję, że opracowany materiał okaże się pomocny w nauce przedmiotu oraz przyczyni się do pogłębiania, zainteresowania i zrozumienia problemów chemii.

Autorzy